

Broergeheim

Emiel de Wild

Het boek *Broergeheim* bestaat uit brieven die Joeri aan zijn broer Stefan schrijft. Stefan is plotseling verdwenen en Joeri heeft geen flauw idee waar hij is. Joeri mist zijn broer ontzettend, maar hij kan zijn gevoelens met niemand delen. Van zijn ouders mag er namelijk niet meer over Stefan gesproken worden. Ze doen net alsof hij nooit bestaan heeft. Als het broergeheim eindelijk wordt onthuld, weet Joeri niet of hij Stefans broer nog wel wil zijn.

Inhoud

Tussentijdse opdrachten

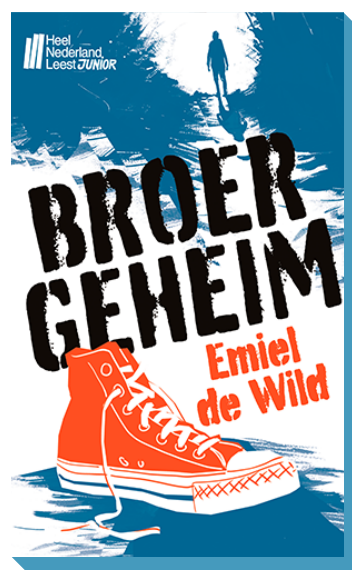
- De eerste zes brieven – Praat samen over de eerste zes brieven
- Persona – Maak een persona van een personage
- Eind goed, al goed? – Doe een voorspelling

Vervolg tussentijdse opdrachten

- Persona – Hoe hebben de personen zich ontwikkeld?
- Eind goed, al goed? – Klopte mijn voorspelling?

Verwerkingsopdrachten

- Opdracht 1 – Thematiek
- Opdracht 2 – Ga staan als...
- Opdracht 3 – Lieve ik
- Opdracht 4 – Hallo, beste, dag, doe!
- Opdracht 5 – Promotieposter

Aan de slag!

Afhankelijk van het leesniveau in de klas kun je ervoor kiezen de leerlingen meteen zelfstandig aan het boek te laten beginnen, of de eerste zes brieven klassikaal te lezen om de leerlingen op weg te helpen. Onder de subkop 'Tussentijdse opdrachten' zijn vragen uitgewerkt die je na het lezen van de eerste zes brieven kunt stellen. Na het (zelfstandig) lezen van de eerste zes brieven kun je een van de drie tussentijdse opdrachten aanbieden, of alle drie. Lezen de leerlingen zelfstandig, spreek dan een datum af waarop ze de eerste zes brieven gelezen moeten hebben en spreek af wanneer je verwacht dat het hele boek uit is.

Als de leerlingen het boek helemaal uitgelezen hebben, is er de mogelijkheid om een of meer van de vijf verwerkingsopdrachten aan te bieden. Kies de opdracht(en) uit die het best aansluit(en) op de belevingswereld van jouw leerlingen.

Kerdoelen

Bij elke verwerkingsopdracht zijn lesdoelen geformuleerd. De lesdoelen sluiten aan bij de volgende kerndoelen:

Nederlands

- Kerndoel 1: De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken.
- Kerndoel 2: De leerling leert zich te houden aan conventies (spelling, grammaticaal correcte zinnen, woordgebruik) en leert het belang van die conventies te zien.
- Kerndoel 8: De leerling leert verhalen, gedichten en informatieve teksten te lezen die aan zijn belangstelling tegemoet komen en zijn belevingswereld uitbreiden.

De eerste zes brieven

Lees je de eerste zes brieven samen met de leerlingen (pagina 3-19)? Sta dan na elke brief stil bij deze vragen.

- *Woensdag 28 september.* Dit lijkt de eerste brief van Joeri te zijn, maar eigenlijk is het een van zijn laatste brieven. Kijk maar naar de datum. Stel voorspellende vragen: Waarom zou Stefan boos zijn op Joeri? Waarom zou Stefan niks meer met Joeri te maken willen hebben na het lezen van de brieven? Waarom sluit Joeri af met 'Ik heb altijd aan je gedacht'? Wat verwacht je te lezen in de komende brieven van Joeri? Laat de leerlingen over deze vragen in gesprek gaan.
- *Zondag 18 juli.* Lees de brief samen door. Wie heeft net als Joeri weleens meegemaakt dat je iets wilt zeggen of vragen, maar het niet doet omdat je denkt of aanvoelt dat het niet het goede moment is? Joeri denkt dat hij niet mag zeggen dat hij Stefan mist, en dat hij dan een trap zou krijgen. Tegen wie heb jij weleens gezegd dat je diegene mist? Hoe zou jij reageren als iemand tegen jou zegt dat hij je mist? Wat voor gevoel past bij als je iemand steeds probeert te bereiken, maar die persoon niet reageert?
- *Woensdag 21 juli.* Het is drie dagen later en Joeri heeft nog niets van Stefan gehoord. Vinden de leerlingen Joeri in deze brief hoopvol of zouden ze hem eerder wanhopig noemen? Welke aanwijzing vinden ze daarvoor in de tekst? Heb je zelf weleens meegemaakt dat je vroeger ergens moest logeren, terwijl je liever thuisbleef? Zo ja, hoe was dat voor jou?
- *Zaterdag 24 juli.* Joeri schrijft in hoofdletters, waarom doet hij dat, denk je? Joeri probeert op allerlei manieren contact met Stefan te zoeken, hoe doet hij dat? Wat zouden de leerlingen in de klas doen als ze in deze situatie zaten, hoe zouden zij contact zoeken met iemand die 'kwijt' is? Praat met de leerlingen over de tijd waarin dit boek verschenen is (2013): brieven schrijven, wie doet dat nu nog? Welke communicatiemiddelen gebruiken we nu? Zou het nu überhaupt nog lukken om iemand zo te negeren? Is dit een ouderwetse vorm van ghosten? (Bij ghosting verdwijnt iemand opeens uit je leven.)
- *Dinsdag 27 juli.* Hebben emoties invloed op wat je zegt en doet? Wat vinden de leerlingen ervan dat Joeri doet alsof hij ziek is om oma te slim af te zijn? Gaat het hem lukken, denken ze?
- *Donderdag 29 juli.* 'Er gebeurde iets vreemds', schrijft Joeri. Wat gebeurde er en wat heeft dit voor gevolgen voor de zoektocht van Joeri? Praat er samen over.

Persona

Deze opdracht kan ook alleen als verwerkingsopdracht worden aangeboden. De leerlingen maken na het lezen van het boek een persona van Joeri of een ander personage (zie differentiatie). Stimuleer de leerlingen aandacht te besteden aan de ontwikkeling die het personage doormaakt.

De leerlingen hebben de eerste zes brieven gelezen en hebben een indruk gekregen van Joeri als persoon. In deze opdracht maken ze een persona van Joeri. (Een persona wordt vaak in de reclamewereld gebruikt om de klant en bijbehorende eigenschappen te visualiseren.) Ze gaan online op zoek naar een foto van hoe ze denken dat Joeri eruitziet of ze maken naar eigen inzicht een tekening van zijn verschijning. Ze schrijven erbij welke emoties, vaardigheden en karaktereigenschappen ze bij hem vinden passen. Moedig de leerlingen aan ook op te schrijven hoe Joeri naar zijn broer Stefan kijkt. Hoe is hun band? Misschien helpt het de leerlingen om fragmenten uit het boek in de persona te verwerken ter verduidelijking.

Als het boek uit is, maken de leerlingen nog een persona bij dezelfde foto of tekening. Zo kunnen ze nagaan welke verandering Joeri heeft doorgemaakt en hoe hij zich ontwikkeld heeft. Er is geen goed of fout, een lezer heeft immers een eigen interpretatie van een personage!

Mogelijk vinden sommige leerlingen het lastig om een begin te maken. Je kunt hen op weg helpen door een stuk uit de tekst samen te bespreken. Bijvoorbeeld: 'Ik wil gewoon even weten hoe het met je gaat. Of je nieuwtjes hebt, of je leuke dingen aan het doen bent, of je vakantie fijn is. Ik geloof er niks van dat je mij niet wil spreken. Wij hebben helemaal geen ruzie of zo.' (pagina 14). Joeri wil graag weten hoe het met zijn broer gaat, hoe noem je die eigenschap? Heeft Joeri het idee dat zijn broer boos op hem is? Lees vervolgens het volgende stukje: 'Je bent een eikel. Je hebt niet geschreven. En niet gebeld. Misschien mag ik niet zeggen schrijven dat je een eikel bent, maar zo voelt het wel. Maar wat maakt het uit?' (pagina 17). Wat voelt Joeri, denken de leerlingen, als ze dit stukje lezen?

Differentiatie

Laat de leerlingen een persona van Stefan, de moeder of de vader maken, in plaats van over Joeri. De leerlingen kunnen als het boek uit is samen in gesprek over de ontwikkeling die de verschillende personages hebben doorgemaakt. Maak een visuele weergave in de vorm van een collage om de persona's weer te geven. Dit kan online of op papier met behulp van tijdschriften.

Eind goed, al goed?

Joeri heeft geen idee wat er met Stefan gebeurd is en wij, de lezers, ook niet. Gaandeweg wordt er steeds meer duidelijk. Geef de leerlingen de opdracht om een voorspelling te doen. Stimuleer hen om een A4'tje vol te schrijven en de 'wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe-vragen' te beantwoorden. Bijvoorbeeld: Wat is er met Stefan gebeurd (wat)? Waarom mag Joeri niet naar Stefan vragen van zijn ouders (waarom)? Waar is Stefan nu (waar)? Lukt het Joeri om zijn broer te vinden en hoe doet hij dat (hoe)? Helpt iemand Joeri in zijn zoektocht, of doet hij het alleen (wie)? Hoelang duurt het voordat Joeri zijn broer vindt of voordat hij het zoeken opgeeft (wanneer)? Als het boek uit is, kunnen de leerlingen kijken of hun voorspelling klopte.

Differentiatie

De leerlingen schrijven een brief vanuit Stefan aan Joeri, waarin hij vertelt wat er allemaal gebeurd is. De leerlingen leven zich in het personage in en zorgen voor een goede opbouw.

De leerlingen hebben het boek gelezen. Als je een tussentijdse opdracht hebt aangeboden, is dit het moment om hierop terug te kijken.

Persona

Laat de leerlingen nog een persona maken. Hoe zien ze het personage op dit moment, met de kennis van nu? Welke emoties, vaardigheden en karaktereigenschappen heeft het? Als de leerlingen klaar zijn, vergelijken ze de twee persona's die ze hebben gemaakt. Praat met de leerlingen over de ontwikkeling die de personages hebben doorgemaakt en beschrijf hoe de verhoudingen tussen de verschillende personen zijn. Zijn deze verhoudingen veranderd?

Stel vragen over het doen en laten van de personages. Wat schuilt er achter het gedrag van de moeder? Wat doet zo'n gebeurtenis met een ouder? Wat vind je van de acties van de ouders? Staat de vader van Joeri er hetzelfde in als de moeder, of zou hij zelf liever een ander pad bewandeld hebben? Is dit gedrag van de ouders realistisch of staat het ver buiten de werkelijkheid?

Besteed ook aandacht aan het vertelperspectief. Het verhaal wordt voornamelijk verteld vanuit het perspectief van Joeri. Je kijkt mee vanuit zijn ogen. Kunnen de leerlingen bedenken wat het gevolg hiervan is? Als de leerlingen deze vraag lastig vinden, leg dan uit: doordat je enkel Joeri's visie op en mening over de gebeurtenissen en personages leest, krijg je hier een vertekend beeld van. Als Joeri's ouders bijvoorbeeld ook brieven hadden geschreven, had je misschien een ander of minder eenzijdig beeld van hen gekregen. Je weet dus niet zeker of alle informatie die Joeri geeft ook echt waar is.

De brief van Stefan aan Joeri biedt echter wel een nieuwe kijk op Stefan. Wat voor persoon is Stefan volgens de leerlingen als ze zijn brief hebben gelezen? Is hun beeld van Stefan veranderd door de brief? Zo ja, op welk moment veranderde hun beeld over hem?

Bespreek dat jouw kijk op een situatie kan veranderen naarmate de tijd verstrijkt. Bekijk bijvoorbeeld samen de brief van dinsdag 28 september (pagina 140-143) en die van woensdag 28 september (een jaar later, pagina 147-156). Joeri wil zijn broer in eerste instantie niet meer zien als hij achter de waarheid komt, maar hoe denkt hij daar een jaar later over? Wat vindt Joeri van alles vergeten en wegstoppen? Wil hij dat na een jaar nog steeds? Kunnen de leerlingen een situatie uit hun eigen leven benoemen waarin ze van gedachten veranderd zijn?

Eind goed, al goed?

De leerlingen hebben voorspeld hoe het boek afloopt. Klopte deze voorspelling? Wat hadden de leerlingen wel en niet verwacht? Wat heeft ze verrast? Hebben ze tijdens het lezen van het boek hints gezien die hen op de afloop van het verhaal wezen? Als ze zelf een nieuw eind aan het verhaal mogen schrijven, hoe zou het verhaal dan aflopen?

Heb je de leerlingen nog geen persona laten maken als tussentijdse opdracht, dan kun je dit ook als verwerkingsopdracht aanbieden. Kijk terug naar de tussentijdse opdrachten voor meer uitleg.

Opdracht 1 Thematiek

Thematiek

Vertel dat elk boek een of meer thema's heeft. Een thema van een boek is een onderwerp dat in het hele verhaal terugkomt. Thema's kunnen bijvoorbeeld 'liefde' of 'vriendschap' zijn. In het boek *Broergeheim* zitten verschillende thema's. Welke thema's kunnen de leerlingen bedenken? Laat ze hun antwoorden onderbouwen.

Praatkaartjes

Maak groepjes van vier en verdeel de praatkaartjes over de groepjes. Het is niet erg als sommige groepjes hetzelfde kaartje hebben. Geef de groepjes de tijd om over de vragen in gesprek te gaan. Laat de groepjes na afloop vertellen welk thema ze behandeld hebben en of ze vinden dat dit thema bij het boek past. Sta in elk geval stil bij de volgende vragen:

- **Geheimen:** Hoe zou jij het vinden als de mensen in jouw gezin een geheim hebben waar jij niets van mag weten?
- **Familie:** Neem iemand in je hoofd die belangrijk voor je is. Wat zou iemand moeten doen zodat je die persoon niet meer wilt zien?
- **Verraad:** Is verraad iets dat altijd vergeven kan worden?
- **Vriendschap:** Waarom is het fijn om een vriend(in) te hebben die 'hetzelfde' heeft meegemaakt?

Welke boeken hebben de leerlingen eerder gelezen rondom eenzelfde thema als in *Broergeheim* aan bod komt? Welke overeenkomsten zien ze tussen de boeken en wat zijn de verschillen? Is er een bepaald thema dat hen aanspreekt en waarover ze meer boeken willen lezen? De leerlingen kunnen boeken aan elkaar promoten.

Differentiatie

Hang zes vellen papier in de klas op, waarop je een mogelijk thema uit het boek *Broergeheim* schrijft (geheimen, familie, vriendschap, verhuizen, verraad, groepsdruk). Geef alle leerlingen vier post-its. Ze kiezen vier thema's die ze het best bij het boek vinden passen. Ze schrijven op de post-it waarom het thema bij het boek past, met onderbouwing uit het boek (bijvoorbeeld een kort citaat). Als iedereen de post-its beschreven heeft, plakken ze deze op het juiste vel. Welke thema's zijn het vaakst gekozen? Laat de leerlingen aan de hand van de post-its samen in gesprek gaan over de thematiek.

Doel

De leerlingen

- leren dat boeken thema's bevatten.
- kunnen thema's uit het boek *Broergeheim* benoemen.

Materialen

- bijlage 1: Praatkaartjes

Opdracht 2 Ga staan als...

Stellingen

De leerlingen beantwoorden straks een aantal stellingen. Als ze het eens zijn met de stelling gaan ze staan. Zijn ze het oneens met de stelling, dan blijven ze zitten. Vraag een aantal leerlingen hun antwoord te onderbouwen. Stimuleer de klas om vragen te stellen.

Gebruik onderstaande stellingen, bedenk er zelf een paar of laat de leerlingen stellingen bedenken aan de hand van het boek.

- Het schrijven van brieven vind ik een goed communicatiemiddel.
- Als iemand niet overleden is, hoef je er ook niet om te rouwen.
- Weerstand bieden aan groepsdruk is niet moeilijk.
- Als je ouders besluiten om te verhuizen is dat een egoïstische keuze.
- Familie en vrienden hoor je te steunen, in elke situatie.
- Je kunt ernstige gebeurtenissen niet zomaar voor je houden. Ook niet als het pijnlijk is voor een ander.
- Een fotoalbum moet laten zien hoe iemand écht is, dus niet alleen vrolijke foto's erin.

Differentiatie

Trek een (denkbeeldige) lijn in het lokaal. Deze lijn loopt van 0 (oneens) naar 10 (eens). De leerlingen beantwoorden de stellingen door ergens op de lijn te gaan staan. Het middenstuk (getal 5) moet leeg blijven, de leerlingen moeten dus kiezen. Bespreek de antwoorden van de leerlingen na en laat ze vervolgens nogmaals dezelfde stelling horen. Zijn ze van gedachten veranderd door naar elkaar te luisteren, of blijven ze bij hun eerste ingeving?

Doel

De leerlingen

- denken na over stellingen.
- onderbouwen hun antwoorden.

Opdracht 3 Lieve ik

Brieven

Joeri schrijft brieven omdat hij in contact wil komen met Stefan. Diep van binnen weet hij best dat zijn brieven Stefan niet bereiken. Toch zet hij door en blijft hij brieven schrijven aan zijn broer. Bespreek waarom Joeri deze brieven schrijft. Is het alleen voor Stefan, of doet hij het ook voor zichzelf om zijn ei kwijt te kunnen? Kan het opluchten om iets van je af te schrijven? Doen de leerlingen dit zelf ook weleens, en in welke vorm? Sturen ze bijvoorbeeld een berichtje of een Snap naar een vriend of vriendin als hun ouders weer eens moeilijk doen of een docent iets gekks zegt?

Praat vervolgens over het schrijven van brieven. Wie schrijft er nog weleens een brief? Is het iets van vroeger of is het ook iets van nu? Waar moet je op letten als je een brief schrijft, zijn er regels voor het schrijven van een brief? Ga hier samen over in gesprek.

Een brief aan jezelf

Vertel dat de leerlingen een brief aan zichzelf gaan schrijven. In deze brief kunnen ze net als Joeri iets van zich afschrijven, of juist vertellen over dingen die hen op dit moment bezighouden. Praat samen over onderwerpen waarover je in een brief aan jezelf kunt schrijven. Bijvoorbeeld: wat houdt je bezig op dit moment? Wie zijn je vrienden? Wat zijn je dromen voor de komende jaren? Wat wil je bereiken? Welke leuke herinnering wil je nooit vergeten? Vertel dat je de brieven over drie jaar naar de leerlingen stuurt of ze afgeeft als ze nog op school zitten. Wat zouden de leerlingen over drie jaar leuk vinden om te lezen over hun leven van nu?

Extra

Stefan en Joeri vonden op het strand een paars steentje. Voor dit steentje zochten ze een verstopplek. Het is een steentje met een herinnering. Joeri stuurt het steentje naar Stefan op. Hij mag het hebben. De leerlingen kunnen ook een klein voorwerp of fotootje in de envelop stoppen, als herinnering.

Nabespreking

Verdeel de klas in groepjes. Samen gaan ze in gesprek over het schrijven van hun brief. Was het lastig of juist makkelijk om een brief aan jezelf te schrijven? Hoe zou het zijn als ze de brief over drie jaar lezen? Wat hadden ze vandaag in de brief gelezen als ze er drie jaar geleden een geschreven hadden? Wat maakten ze toen mee? Wat vonden ze toen belangrijk? Hebben ze hun dromen van toen bereikt?

Doel

De leerlingen

- schrijven een brief aan zichzelf.
- denken na over wat hen vroeger bezighield.

Benodigheden

- briefpapier
- enveloppen
- postzegels

Opdracht 4 Hallo, hé, dag, groetjes

Hallo, doeg!

Vertel dat een brief altijd begint met een aanhef. Joeri schrijft veel brieven, maar de aanhef is niet altijd hetzelfde. Kijk maar eens op pagina 2. Wat valt de leerlingen op? Kijk samen naar de aanhef 'STEFAN!'. Wat voor tekst verwachten de leerlingen in een brief die hiermee begint? Laat de leerlingen een fragment uit het verhaal zoeken dat past bij deze aanhef. Hoe komt het dat de leerlingen deze aanhef bij het stuk tekst vinden passen?

Verdeel de klas in groepjes van ongeveer drie leerlingen. Samen gaan ze op zoek naar brieven die Joeri had kunnen beginnen met: *Lieve Stefan*, *Beste Stefan* en *Stefan*. Bespreek na wat de leerlingen hebben gevonden.

Praat samen over het gebruik van een aanhef. Wanneer kies je voor het een en wanneer voor het ander? Kunnen de leerlingen uitleggen dat er gevoel in een aanhef zit? Hoe zit dat met gesproken taal? Kun je aan de manier waarop iemand je aanspreekt horen hoe iemand zich voelt? Kunnen de leerlingen hier een voorbeeld van noemen?

Praat ook over de verschillende afsluitingen die je op pagina 174 vindt. Licht er enkele uit: *Joeri*, *Groetjes Joeri*, *Joerisloeri*, *Groeten van je broertje Joeri*, *Je broer Joeri*. Welke afsluitingen gebruiken de leerlingen zelf weleens? Denk aan: Kusjes, Vriendelijke groet, Doei of Dag.

Beste versus Lieve

Het is tijd om de aanhef en afsluiting in de praktijk te brengen. De leerlingen schrijven een kaart naar een bekende en naar een onbekende. Stuur bijvoorbeeld kaarten naar een verzorgingshuis (kijk op kaartjevoorouderen.nl). Sta stil bij de tekst die je schrijft voor een bekende en onbekende. Stel je jezelf voor? Welke informatie geef je wel en niet over jezelf? Hoe is je taalgebruik? En heel belangrijk: hoe begin en eindig je de tekst? Laat de leerlingen hierover in gesprek gaan, voordat ze aan de kaarten beginnen.

Als de kaarten af zijn, blik je terug op het taalgebruik: de leerlingen vergelijken hun eigen kaarten. Wat valt ze op? Is het taalgebruik in beide kaarten hetzelfde?

Laat de leerlingen zelf een envelop vouwen of gebruik echte enveloppen als je de kaarten opstuurt. Breng de kaarten naar een verzorgingshuis of laat de leerlingen hun kaart bij een onbekende in de bus stoppen. Tip: zet het adres van de school erop. Misschien krijgen de leerlingen wel een reactie.

Doel

De leerlingen

- leren over de aanhef en afsluiting van een brief.
- schrijven een kaart aan een bekende en onbekende.

Materialen

- karton of stevig papier om een kaart van te maken
- eventueel enveloppen

Houd ons op de hoogte!

Zijn de kaarten af? Stuur ons een foto van de stapel enveloppen, we zijn benieuwd of het gelukt is! De foto mag je sturen naar klantenservice@cpcb.nl, onder vermelding van *Broergeheim*.

Opdracht 5 Promotieposter

Dit boek moet je lezen!

De leerlingen werken in tweetallen of in groepjes aan een promotieposter. Het doel van de poster is het aanbevelen van het boek *Broergeheim*. Praat met de leerlingen over het maken van een poster: waar moet je op letten, hoe zorg je ervoor dat de poster opvalt, wat voor taalgebruik zie je terug op posters? Je kunt samen naar voorbeelden kijken op het internet.

De poster moet aan een aantal eisen voldoen:

- de poster valt op.
- de poster heeft een titel.
- de tekst is kort, bondig en grammaticaal correct.
- de poster bevat afbeeldingen of tekeningen die de tekst ondersteunen.
- de leerlingen noteren minstens drie redenen waarom je het boek moet lezen.
- de poster bevat een 'lees verder-tip', de leerlingen noemen drie titels van boeken die je ook zou moeten lezen.

Als de posters af zijn, presenteren de leerlingen deze aan de rest van de klas. Laat klasgenoten feedback op de poster geven. Als er tijd over is, kunnen de leerlingen de feedback verwerken.

Doel

De leerlingen

- promoten het boek *Broergeheim*.

Materialen

- A3-papier
 - kleurpotloden en stiften
-